

DE VRAAG VAN TIM ZEVENSTER
(Kerstverhaal, monoloog)

Tim Zevenster was zijn naam.

Hij had twee helderblauwe ogen. Hij had een normale neus, waar niets over te zeggen valt. Er stond een brilletje op met ronde glazen. Hij had twee grote oren, waar zijn donkerblonde haar een beetje overheen viel.

Tim was niet de beste van de klas, maar nog minder de slechtste. Hij was niet extra slim, maar zeker niet dom.

Tim rolde door de wereld. Want Tim kon niet lopen. Hij wist niet waarom hij niet kon lopen.

En waarom zijn vrienden wél konden lopen.

Hij had het gevraagd aan zijn ouders. Maar die wisten er geen antwoord op.

Er zijn allerlei redenen om dit verhaal niet op te schrijven.

Wat is Tim voor een naam? Of Zevenster? Was Tim niet zielig?

Zo zijn er veel redenen op te noemen om het niet over Tim te hebben. Maar er zijn veel plus één redenen om het wél te doen.

Eén ervan is dat Tim het best leuk zou vinden. Als hij ervan wist. Maar hij wil niet graag in de belangstelling staan. Daarom is het beter als hij er niet van weet.

Op een dag rolde Tim naar zijn oom Castor. Die woonde in een oude molen in Molenbeek, samen met tante Sophie. Het was tegen Kerstmis, en Tim zou de Kerstdagen bij hen doorbrengen.

Tim nam de trein naar Overwater. Iemand hielp hem uit de trein. Hij stapte over op de trein naar Molenbeek. En wie stond er op het station hem op te wachten?

Oom Castor, die hem hartelijk begroette. Hij duwde Tim naar zijn busje, en zette hem achterin.

Het had een beetje gesneeuwd, dus oom reed langzaam.

Even later zaten ze aan de thee bij tante Sophie.

Oom Castor en tante Sophie waren best nog jong. Ze hadden geen kinderen. Daarom vonden ze het extra leuk als Tim kwam logeren.

De zitkamer was op de begane grond. Alle vertrekken in de molen hadden een ronde muur. Om te slapen moest je naar boven. Dat was voor Tim geen probleem, want er was een hijswerktuig in de molen. Daarmee ze konden hem met rolstoel en al naar boven takelen, zoals ze vroeger deden met de zakken graan.

Gaat het goed met je, Tim? vroeg tante Sophie.

Ja, zei Tim. Ik maak het goed.

Neem nog een koekje, zei tante Sophie.

Nadat ze een tijdje hadden zitten praten, stelde Tim zijn vraag.

Oom, weet jij waarom ik niet kan lopen?

Dat is een moeilijke vraag, zei oom.

Dat weet ik, zuchtte Tim. Mijn vader weet het niet, er is niemand die het weet.

Er moet een reden zijn, zei oom. We kunnen proberen er achter te komen.

Ja, dat wou Tim wél. Maar hoe?

We moeten misschien bij het begin beginnen, zei oom.

Welk begin?

Het begin van alles.

Waarom? vroeg Tim.

Als we meer weten over alles, weten we misschien dát ook, zei oom. Hij leek ineens zeer

betrokken bij het probleem van Tim.

Hoe komen we meer te weten? vroeg Tim.

De wetenschap, zei oom.

De wetenschap? vroeg Tim.

Ja, zei oom. De wetenschap.

Okee, zei Tim. De wetenschap. Waar vinden we die?

Ik heb boeken, zei oom. Laten we daar eens inkijken.

Oom pakte een encyclopedie, en begon erin te bladeren.

Hij begon bij de a van aarde. Maar hij werd er niet veel wijzer van.

We moeten naar een deskundige, zei oom tenslotte. Iemand die weet hoe alles in elkaar zit. Dan kunnen we er misschien achter komen hoe het kan dat iemand niet kan lopen. De wetenschap is van de wetenschappers. Laten we een professor opzoeken. Zo iemand bestudeert de wetenschap tenslotte niet voor niets.

Ze keken in het telefoonboek onder de p. Er was één professor in de omgeving. In de Waterstraat nummer 9. Dat was gelukkig vlakbij.

Buiten was het fris. De lucht was grijs. Er zat sneeuw in de lucht.

Mensen waren druk bezig hun inkopen te doen voor Kerstmis.

Oom Castor duwde Tim in de rolstoel naar de Waterstraat, en even later belden ze aan op nummer 9.

De deur ging open en een kleine grijze dame vroeg wat ze wilden. De professor spreken? Waarover?

Ja, dat was even moeilijk uit te leggen.

Na enig overleg mochten ze binnenkomen. De rolstoel kon precies door de deur.

Ze kwamen in een grote kamer met een serre erachter. Waar je ook keek in de kamer, overal waren boeken, langs de wanden, op de grond, in boekenmolens, op tafels, op een bureau. Er stonden enkele oude fauteuils.

De professor was precies zoals je je een professor zou voorstellen. Hij was gezeten achter een klein tafeltje. Het was een oud heertje met wit haar en een witte baard. Hij had een goudgerand brilletje met rechthoekige glazen op zijn spitse neus. Hij keek zijn gasten met zijn priemende oogjes vriendelijk aan.

Gaat u zitten. Kopje thee?

Nou graag.

Waarmee kan ik u helpen?

Bent u een echte wetenschapper? vroeg Tim.

Ach, zei de vriendelijke heer, ze zeggen het. Ik ben maar een simpel mens. En ik vraag ik me wel eens af hoe het eigenlijk zit met mijn geleerdheid. Ik ben opgehouden met al die ingewikkelde studies.

In het telefoonboek staat u nog wel onder de p van professor, zei oom Castor.

Ja, dat is zo. Maar ik begin in te zien dat, naarmate ik meer leer, er steeds meer is dat ik niet weet, zei de professor. Vroeger dacht ik dat bijvoorbeeld water, of, een ander voorbeeld, laten we zeggen licht, eenvoudige verschijnselen waren, die eenvoudig te begrijpen waren. Maar als je ontdekt hebt uit welke deeltjes ze bestaan, en welke eigenschappen die bezitten, dan begint het je te duizelen. Dan denk je: was ik er maar nooit in gedoken. Water is een van de minst begrepen vloeistoffen ter wereld. Dus noemt u me maar liever geen wetenschapper meer.

Tim zei: Meneer, misschien weet u het antwoord op mijn vraag. Hoe komt het dat ik niet lopen kan?

De professor was even stil.

Zo'n vraag is mij nog nooit gesteld, zei hij. Waarom jij niet kunt lopen? Wat zegt de dokter ervan?

Die zegt dat ik ermee geboren ben. Dat ik er oud mee kan worden. Dat ik ermee moet leren leven. De een heeft dit de ander dat. Iedereen heeft wel wat.

De professor plukte aan zijn baardje.

Weet je, jouw vraag bevestigt wat ik al dacht. Het sterkt mij in mijn overtuiging.

Oom Castor en Tim luisterden oplettend. Welke overtuiging? vroeg oom Castor.

Dat ik het toppunt van mijn kennis heb bereikt.

En wat is dat toppunt?

Het toppunt van kennis is de wetenschap dat we uiteindelijk geen antwoord hebben op de laatste vraag. Dat alles een raadsel is en blijft.

Tim zei: Mijn vader geeft ook wel eens een raadseltje op. Maar wie heeft dit raadsel dan opgegeven?

Dat is het grootste raadsel: wie? zei de professor. Het wat, het hoe, het waar, het waarom, daar valt nog over te praten, maar het wie, dat is het grootste mysterie.

Hij stond op en schonk voor ieder nog een kopje thee in.

Ik raad jullie aan, zei hij, je niet bezig te houden met het waarom. Zoek naar het wie, dan kom je de rest vanzelf te weten. Het wie is geen wetenschappelijke vraag. Zoek liever een grote denker, die over die dingen heeft nagedacht, die kan het weten.

Dat was een kort bezoek! Ze stonden op straat, en waren niet veel wijzer geworden.

Er kwam een wit hondje aangelopen. Het bleef bij hen staan, alsof het iets wou. Toen ze verder liepen, liep het hondje mee, en bleef hen volgen.

Ga naar je baasje, zei oom, maar het hondje liet zich niet wegsturen. Toen lieten ze het maar zo.

Een denker was niet makkelijk te vinden. Ze informeerden bij de VVV, maar daar was geen denker bekend. In het telefoonboek vonden ze geen denker onder de d.

Ze reden met het busje van oom naar de universiteit van de nabijgelegen stad. Bij de betreffende faculteit was er gelukkig een denker, die dienst had. Hij was bereid het tweetal te ontvangen.

De denker was een lange, magere man met een kaal hoofd. Hij zat in een lang vertrek dat helemaal leeg was, op een leestafel en wat stoelen na. Hij had een minzame blik in een uitdrukkingloos gezicht en keek wat afwezig.

Ze namen plaats aan de lange tafel, en Tim stelde zijn vraag.

De denker krabde zich achter het oor.

Wat een vraag, zei hij. Zo direct.

Is het u duidelijk? hielp oom Castor.

Volkomen, zei de denker. Ik zal u een en ander uitleggen. Een denker is niet iemand die vragen beantwoordt. Het is veeleer iemand die vragen stelt. In de meeste gevallen heb je meer aan een goede vraag, dan aan een slecht antwoord. De meeste antwoorden blijken slecht, middelmatig of onvolledig te zijn. Daarom houdt onze faculteit zich bezig met het formuleren van vragen.

De denker sprak heel lijsig, alsof hij een college gaf aan beginnende studenten. Nu, dat

waren ze ook. Hij vroeg of ze begrepen wat hij zei. Ze antwoordden bevestigend.

Hij zei: Als de mensen zich zouden beperken tot het stellen van goede vragen, zou er veel minder ellende in de wereld zijn. Nu is er zoveel onrust.

Hij vervolgde: Bovendien heeft uw vraag betrekking op het lijden. Dat heeft te maken met de oorsprong van de dingen, met het mysterie van het leven. Dat is geen zaak van onze faculteit. Die heeft het over zaken die onder woorden te brengen zijn. Waar je niet over kunt praten, daarover moet je zwijgen, zegt men hier. Uw vraag is eigenlijk religieus van aard. Dus die kun je beter stellen aan een godgeleerde.

Weer had hun bezoek geen doel getroffen.

Ze stonden buiten, het hondje keek vragend naar hen omhoog, alsof hij ook een vraag had.

Het was donker aan het worden. Het begon licht te vriezen.

Je zag de maan al aan de hemel. De decemberlucht was donkerblauw. Tim keek naar de sterren, die zwak zichtbaar waren. Hij zag de avondster flonkeren, alsof deze naar hem knip-oogde: Ga door, je vindt vast wel een antwoord. Dat gaf hem moed.

Hij kneep oom Castor even in zijn hand, en vroeg: Oom, je bent toch niet moe?

Nee, zei oom geruststellend. Heb jij de moed er nog in?

Natuurlijk, zei Tim flink.

Morgen gaan we verder, zei oom. Nu gaan we naar tante voor een glas limonade, en dan eten en naar bed.

De volgende morgen vroeg keek Tim uit het raam van zijn ronde slaapkamer. De maan en sterren waren verdwenen, maar weer zag hij die heldere ster. O nee, bedacht hij, dit is natuurlijk niet de avondster, maar de morgenster. Het maakte hem blij.

Hij zag dat het witte hondje, dat aan zijn voeteneinde geslapen had vol verwachting naar hem keek. Hij dacht: Dit wordt een goede dag.

Nu moeten we een godgeleerde zien te vinden, zei oom Castor na het ontbijt. Hoe komen we daar aan?

Hier in de straat, zei tante Sophie, woont die meneer die altijd zo hulpvaardig is. Iemand die zo aardig is weet vast wel hoe de wereld in elkaar zit. Misschien is hij wel een godgeleerde. Of wéét hij ergens een godgeleerde.

Dat is een goed idee, zei oom. We gaan ernaar toe.

Ze verlieten de molen, eerst Tim in de stoel, dan oom Castor en dan het hondje.

Het was maar vijf minuten lopen.

Een meisje, ongeveer van Tims leeftijd, opende de deur.

Hallo, zei ze aarzelend. Kennelijk verwachtte ze niet zo'n gezelschap.

Het meisje had de helderste ogen die Tim ooit gezien had. Haar gezicht was nogal sproetig en ze had beige-kleurig haar. Verder zag hij dat ze een rijtje kleine helderwitte tanden had, die een beetje moeite hadden in het gelid te blijven. Een naar beneden uitwaaiërend neusje completeerde het geheel.

Tim, die geen meisje had verwacht, keek eerst nogal verbouwereerd naar haar grappige gezicht, en moest zonder dat hij het wou een beetje lachen. Het meisje trok haar wenkbrauwen op, zodat hij zijn lach snel inslikte.

Hallo, ik ben Tim, zei hij.

Toen hij had uitgelegd, wat het doel was van het bezoek, werden ze binnengelaten. Het meisje heette Marieke Viool, en de man die ze bedoelden was haar vader. Gelukkig was hij thuis, in verband met de komende feestdagen. Ze werden in de zitkamer uitgenodigd.

Deze keer stelde oom Castor de vraag.

Ik ben geen godgeleerde, zei meneer Viool. Hij was heel vriendelijk voor zijn onbekende gasten.

Marieke haalde iets te drinken.

Meneer Viool hernam: Ik geloof niet in een theologisch antwoord op jullie vraag. Het heeft een natuurlijke oorzaak. Een foutje in het hersenweefsel of zo. Er bestaan geen boven-natuurlijke dingen. Dat is mijn geloof. Het is heel natuurlijk om niet te kunnen lopen, zoals het ook heel natuurlijk is om wél te kunnen lopen.

Tim zei: Gelooft u niet in God?

Wonderlijk genoeg werd meneer Viool plotseling een beetje fel.

Als er een god is, hoe kan hij dit dan toelaten? zei hij. Dat is toch geen aardige god? Een god om boos op te worden! Daarom kan ik niet in hem geloven. Niet in een slechte god.

Ze schrokken ervan. Meneer Viool herstelde zich snel.

Waarom zoeken de mensen de antwoorden altijd in wat onzichtbaar is? Laten we toch met onze benen op de grond blijven.

Ja, zeker! riep Tim uit.

O, neem me niet kwalijk, zei meneer Viool. Zo bedoelde ik het niet!

Marieke, die er stil bij had gezeten, vroeg aan Tim: Jij wilt zeker weten hoe je ermee om moet gaan.

Ja, zei Tim.

Meneer Viool zei: Het ziekenfonds verstrekt zekere hulpmiddelen, en je kunt je ook aanvullend verzekeren. Verder moet je in het leven proberen er het beste van te maken. En als je verder hulp nodig hebt, kun je altijd bij ons aankloppen. We zullen je graag helpen als je een uitstapje wilt maken of zo.

Ik woon hier niet in de buurt, zei Tim.

Ze praatten nog wat door, maar er viel niets meer te zeggen over het onderwerp waarvoor ze gekomen waren.

We zouden tóch nog iemand met een graad in de godgeleerdheid willen raadplegen, zei oom Castor. Niet dat wat u zegt niet belangrijk is. Maar het is goed meerdere adviezen te vragen.

Natuurlijk, zei meneer Viool. Toevallig heb ik een broer, die is geestelijke. Hij is vast wel bereid u te woord te staan. Zal ik hem soms even voor u opbellen? Hij heet Jonas, broeder Jonas. Meestal is hij thuis.

Dit voorstel werd instemmend begroet, en de afspraak werd gemaakt.

Zal ik maar meegaan? vroeg Marieke. Ik ken oom Jonas goed. Dan kan ik hem aan u voorstellen.

Dat leek een goed idee. En zo gebeurde het dat het kleine gezelschap op weg ging naar die meneer, of liever 'broeder' Jonas: eerst Tim, dan oom Castor en Marieke, en daarachter het hondje.

Broeder Jonas woonde in een groot, streng uitziend gebouw uit vroeger eeuwen. Het had grote, groene dubbele voordeuren met trappen ervoor, en een grote koperen bel.

Marieke trok aan de bel, en een hol, metaal geluid weerklonk.

Ze werden binnengelaten door een oude man in een pij, die, gebogen lopend, hen schuifelend voorging door lange gangen naar een klein kamertje achter in het gebouw.

Daar zat een pijprokend heertje ze op te wachten. Er stond een rondje stoelen, een bureautje en een bed in de kamer.

Na een beetje prietpraat kwamen ze ter zake.

Broeder Jonas zei: Dat is een goede vraag. En gesteld aan de juiste persoon, al zeg ik het zelf. De vraag naar het lijden kom je vaak tegen in de godsdiensten. Hoe kan er lijden zijn als er een God is? Wat is daarop het antwoord?

Ze keken hem gespannen aan. Niemand zei iets.

Broeder Jonas ging verder.

Het zal altijd een raadsel blijven, verkondigde hij. Een almachtig God zou het lijden moeten kunnen voorkomen of oplossen. Maar kennelijk is Hij niet almachtig. Veel theologen nemen dan ook aan dat God eerder een schepping van de mens is, dan dat de mens een schepping van God is.

Hij blies een wolkje rook uit in de vorm van een rondje.

Of God bestaat wél, ging hij door, maar dan als een oerbeginsel, een naam voor het onverklaarbare. Sommige godsdiensten kennen één god, andere kennen er miljoenen. Een enkele godsdienst kent helemaal geen god. Een interessant verschijnsel. Wie zal zeggen wie er gelijk heeft? Zal ik eens wat zeggen: ze hebben allemaal een beetje gelijk.

Hij nam opnieuw een trekje aan zijn pijp. Hij keek bedachtzaam.

Hij vervolgde: Uw vraag is dan ook niet te beantwoorden. Ik raad u aan naar huis te gaan en u met iets heel anders bezig te houden. De vraag is wel interessant, maar het is gewoon niet de goede vraag.

Marieke keek erg teleurgesteld. Ze zei: Ach, oom Jonas, u bent zó geleerd; kunt u niet ietsje méér zeggen?

Nee, mijn lieve kind, zei broeder Jonas. We kunnen beter maar zeggen waar het op staat. Er is al zoveel valse hoop gegeven in naam van de godsdienst.

Willen jullie een kopje thee, of liever koffie?

Ze waren niet verder gekomen.

De kleine optocht verliet het oude gebouw van de godgeleerdheid.

Wat nu? Wie zou het antwoord weten? Zou er wel een antwoord zijn?

Het was zonnig en fris buiten.

Laten we door het park lopen, zei oom Castor. Dan halen we even een frisse neus.

In het park stond een man in een stalletje kerstbomen te verkopen. En er stond ook een tentje, waar je warme anijsmelk kon kopen. Er was aardig wat volk op de been in het park, die ochtend vlak voor Kerstmis.

Oom kocht voor Tim en Marieke en voor zichzelf een beker anijsmelk. Ze gingen even zitten op een van de bankjes in de buurt. Het hondje ging ernaast zitten.

Marieke zei: Oom Jonas is me erg tegengevallen. Ik dacht dat hij veel meer wist. Trouwens, mijn vader had ook geen idee. En die denkt toch ook veel na.

Ja, zei Tim, het schijnt dat de eenvoudigste dingen soms het moeilijkste te begrijpen zijn. Zoiets zei de professor ook.

Er is een gezegde, zei oom Castor, dat één dwaas méér vragen kan stellen dan duizend geleerden kunnen beantwoorden. En dan zijn wij nog niet eens dwaas.

Er zat een jongen van Tims leeftijd op een bankje tegenover hen. Hij had een prettig voorkomen en straalde iets van vreugde uit. Hij keek met belangstelling naar het kleine bijzondere gezelschap. Hij had kennelijk het gesprek gehoord, want hij zei: Mag ik bij jullie komen zitten? Misschien mag ik meepraten.

Kom maar, zei oom, maar helpen kun je ons vast niet.

De jongen stond op, ging naar Tim en vroeg: Hoe komt het dat je in die rolstoel zit?

Dat zou ik ook wel eens willen weten, zei Tim. Kun jij het me vertellen?

De jongen vroeg Tim naar zijn naam, en stelde zichzelf voor als Philip. Hij maakte kennis met oom en met Marieke, en gaf het hondje een aai.

Ik kan je niet vertellen, waarom jouw leven er zo uitziet, zei hij tegen Tim. Maar ik heb wel over de dingen nagedacht.

Hij ging op de bank zitten.

Hij ging verder: Ik heb veel om me een gekeken. Het is me opgevallen: geen enkel leven is volmaakt. De een zit in een rolstoel. Een ander heeft een ander gebrek. Of soms heeft iemand een groot verdriet. Niemand heeft altijd voorspoed.

Dat zal wel, zei Tim, maar al mijn vrienden kunnen wél voetballen!

Zeker, zei Philip.

Het bleef even stil.

Wat vind jij ervan? vroeg hij aan Marieke.

Ik vind het niet eerlijk, zei Marieke. Ik weet niet waarom hem zo iets overkomen is. Ik kan toch ook lopen, en jij ook.

Heb jij nooit verdriet? vroeg Philip.

Natuurlijk wel, zei Marieke. Ik woon alléén met mijn vader.

Zie je, zei Philip. Overal ontbreekt wel iets. Oom Castor heeft vast ook iets dat hem ontbreekt.

Ze zwegen. Ze dachten eraan dat oom Castor en tante Sophie geen kinderen hadden.

Het hondje ook, zei Tim. Die heeft geen baas.

Ja, zei Marieke.

Ze dachten allemaal heel hard na.

Na een tijdje begon Philip weer te spreken.

Wat je niet hebt, lijkt altijd het meest begeerlijk, zei hij. Iemand die blind is, zou het liefste weer kunnen zien.

Hij trok een wijs gezicht.

Er is een geheim, heb ik wel eens gehoord, een levensgeheim. Het is een zegswijze. En die luidt: Aanvaard wat je niet kunt veranderen.

Hij haalde zijn schouders op. Hij zei: Ik heb dat ook niet van mezelf. Verander wat veranderd moet worden, en wat je niet kunt veranderen, aanvaard dat.

Dat klinkt wijs, zei oom Castor. Van wie heb je dat?

Dat staat in een boek dat ik gelezen heb, zei Philip. Daaruit heb ik veel geleerd. Als je je neerlegt bij dat wat je niet veranderen kunt, kun je meer aandacht geven aan andere mensen. Als iedereen dat zou doen, zou alles anders worden. Dat staat in dat boek.

Jij weet veel voor je leeftijd, zei oom. Hoe oud ben je?

Twaalf, zei Philip.

Net zo oud als ik, zei Tim.

Er staat in dat boek nog veel meer, zei Philip. Dat de wereld wel mooi is, maar toch niet zoals die zou moeten zijn. Er moet verandering komen. We zijn hier niet om met onszelf bezig te zijn, maar met de andere mensen. Daarvoor zijn we hier. Als je dankbaar bent met wat je wél hebt, in plaats van steeds bezig te zijn met wat je niet hebt, verandert de wereld.

Jouw wereld.

Oom Castor zei: Het lijkt wel een soort Kerstboodschap: vrede op aarde.

Ja, zei Philip. Dit is een goede tijd om over die dingen na te denken.

Je zei daarnet: dankbaar? vroeg Tim. Dankbaar aan wie?

Aan degene die jou geschapen heeft, zei Philip. Alles begon lang geleden met een tuin, net zoiets als dit park, maar dan veel mooier, helemaal áf, volmaakt. Wij, de mensen, hebben er iets anders van gemaakt, iets slechters. Dat is de oorzaak van alle ellende. We doen wel ons best er iets beters van te maken, maar dat lukt niet erg. Maar wacht maar af: eenmaal wordt alles weer nieuw.

Hij zweeg een tijdje. Toen keek hij Tim recht in zijn ogen aan.

En dan nog iets, Tim Zevenster, zei hij. Ik zeg jou, dat jij met jouw gebrek, veel mensen tot hulp kunt zijn. Je hebt een bijzondere opdracht te vervullen, juist door je beperktheid. Als je dat gaat inzien, zal jouw zwakte juist je grootste kracht kunnen zijn.

Plotseling werd hun aandacht afgeleid door een groep muzikanten met blaasinstrumenten, die zich bij het tentje met anijsmelk hadden opgesteld, en een kerstlied begonnen te spelen.

Er waren mensen omheen komen staan, en uit de helderblauwe hemel daalden glinsterende ijskristalletjes op hen neer. Het had iets feestelijks.

Ineens voelde Tim de kou. Hij keek om zich heen, waar Philip gebleven was. Die was tussen de mensen verdwenen.

Hij begreep er niets van.

Niemand van hen zag Philip meer.

Ze keken elkaar verbaasd aan.

De blaaskapel speelde 'Vrede op aarde'.

Het rook naar anijs.

Marieke zag dat Tim koud geworden was, en begon zijn wangen en oren warm te wrijven.

Tim voelde zich van binnen warm worden.

Het zou de volgende dag Kerstmis zijn.

